Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 265 (10.648). Львів, четвер 26 листопада 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Ол. Саліковський

Ненадійно в неділю 22. листопада в годині 6·30 вечера помер у Варшаві на удар серця на 58 р. життя наш варшавський кореспондент, відомий український журналіст і громадський діяч Ол. Саліковський.

Покійний почав свою карєру як совітник губернського правління (ради при губернаторі) в Камянці подільськім. Ідучи цим шляхом, міг би він доступити дуже високих щаблів урядничої карєри, одначе швидко проміняв її на карєру журналіста. Ще бувши губерніяльним радником, редагував Саліковський місцеві „Губерніяльні Відомости", з яких зробив живу громадську газету. Покинувши адміністраційну службу, був ціле життя редактором більших ліберальних російських щоденників на Україні, між инш. „Приазовского Края" (в Ростові), „Кіевских Откликов" (у Київі), а опісля співредактором журналу „Украинская Жизнь" у Москві. З вибухом великої революції Покійний переноситься до Київа, де бере живу участь у відновленім українськім житті. За Центральної Ради аж до приходу Німців займав відповідальну посаду губерніяльного комісаря Київщини, а в початках Гетьманщини висувано його при переговорах із Німцями на міністра внутрішніх справ. Після львівського перевороту гетьманський уряд делєгував був пок. О. Саліковського як свого посла до Галичини, одначе вибух повстання перепинив здійснення цеї постанови.

За директорії Покійний редагує велику українську газету „Трибуна", а пізнійше, за большевиків редагує один час „Літ. Наук. Вістник". Після походу на Київ 1920 р. входить у склад нового уряду УНР. як міністр внутрішніх справ і зістається на цьому становищі аж до ліквідації українського уряду УНР. Опісля редагує велику газету „Українська Трибуна" у Варшаві (1921—22 рр.), журнал „Трибуна України" (1923 р.), а вкінці стає варшавським кореспондентом „Діла" (Senex).

Перу Покійного належать кілька брошур, між ин. огляд новійшого українського відродження, а також велика „Дитяча Енциклопедія", яку друкує Український Громадський фонд у Празі.

О. Саліковський був журналістом великого розміру, писав незвичайно живо й ядерно, приковуючи й захоплюючи читача. Також сила переконуючої доказовости його письма була незвичайно велика. Покійний — це зразковий громадський діяч, чесний і все відданий справі. Він — як то кажуть, — „горів", беручися за справу. Був переконаним, твердим, непохитним, — так сказатиб — релігійно настроєним демократом і лібералом. Навіть в часі найбільшого підірвання демократичних принципів, він ані на мить не тратив своєї віри. Був ідеалістом, а разом з тим людиною холодного, критичного погляду.

Еміґрантські злидні сильно підірвали Його здоровля. В останніх днях його спаралїжувало, а в неділю вечером помер, полишаючи в нужді хору дружину й двоє дрібних дітей.

Вічна Йому Память!

Проєкти на мале Льокарно.

Намічена конференція Малої Антанти.

По великих державах приходить черга на менші, щоби подумати над новими шляхами політики після створення льокарнських договорів. Велика Антанта залишила по собі вже тільки назву, яку так гордо перебрала „Мала Антанта". Інтереси союзних держав почали у помирових конфліктах щораз більше стиратися і бодай для форми розлилися у загальній програмі Ліги Націй. Держави, що називають себе Малою Антантою, ідучи слідами своїх старших опікунів пригадують вряди-годи Лізі Націй, що інтереси, яких вони боронять ждуть також на своє Льокарно.

У перших днях грудня був намічений зїзд міністрів закорд. справ Малої Антанти, з метою нарадитись щодо спільної політичної програми в новій міжнародній ситуації. Цю конференцію в останній мент відложили на пізнійше. Не вистачив готовий вислід чехословацьких виборів і певна надія на підписаний льокарнський договір. Те питання, яке висували на перший пункт денного порядку: відношення до СРСР, ні трохи не розяснилось від останніх міжнародніх подій. Його можна би знову поладнати наскрізь формально, звичайними дипльоматичними заявами, але воно могло би й розгорітись до меж принціпіяльної, основної дискусії. Англія стоїть на цьому становищі, що остання конференція представників Малої Антанти торкнулась цеї живучої справи дуже поверховно. Чехословаччина та Югославія вважають, що прийшов найвищий час зайнятись реальним відношенням до СРСР.

На перепоні розвязки цеї справи стоїть Румунія з Бесарабією як костею незгоди з великим сусідом. Англія хотіла би причинитись до підписання спільного гарантійного договору, т. зв. східного і балканського, аналогічного до льокарнського. Щойно після такого порозуміння між чехословацьким, румунським і югославянським урядом, вони можуть почінати переговори з представниками СРСР. Слідуючим етапом цих переговорів мало би бути приєднання уряду СРСР до ідеї східно-европейського гарантійного пакту. Якщо три малі держави не мали би дійти до порозуміння або їх договір не давав досить сильної підстави до спільних переговорів з СРСР., тоді кожна з них мусіла би почати такі переговори зокрема.

У звязку з дипльоматичними плянами Англії і згаданих держав стоїть також господарське зближення між державами, що повстали по розпаді Австрії. Економічні потреби вже давно надають напрям політичним програмам. Тільки завдяки розвязці економічних питань можна приєднати до справи пакту Мадярщину. Англія, яка має на увазі в першу чергу нормалізацію економічних відносин на Сході Европи, хотіла би відограти в них бажану та корисну для себе ролю посередника. Одночасно треба мати на увазі, що держави Малої Антанти на перший плян висувають справу своїх кордонів. Саме тепер, останнього тижня радили у Букарешті військові місії: чехословацька, польська, югославянська та румунська. Ці місії вели розмови на тему контакту між ґенеральними штабами дотичних держав, спільної стратегії, введення одноцільної зброї і взаємної допомоги в постачанні амуніції. Розглядали також терен можливих воєнних операцій і розмовляли про ріжні військові тайни.

Не треба кращого прикладу на те, в яких двох суперечних напрямках може йти праця порозуміння щодо майбутніх умовин миру. Ніхто не сумнівається, що після затвердження льокарнських договорів, велика Антанта перестає істнувати. Чи тим державам, що сотворили малу Антанту, вдасться нині продовжити її до життя, в цьому треба сумніватись. Найпевнійше може вона жити до найблищої своєї конференції, на якій виринуть суперечности інтересів поодиноких її членів.

Проти білого терору.

Постанова міжнародньої конференції комуністичних послів.

В днях 10—12 листопада ц. р. відбувся в Брукселі (Бельгія) міжнародня конференція комуністичних послів з багатьох европейських держав (Англії, Франції, Німеччини, Бельгії і т. и.).

Хитання влади і фінансів.

Знову новий французький уряд.

Уряд Пенлеве знов упав. Позбувся міністра фінансів Кайо, зненавидженого лівицею і гадав піти на уступки лівиці у своїх фінансових реформах, які мусіли бути негайні та радикальні. Одначе Пенлеве не мав ні тої рішучости, ні тої диктаторської віри у власну програму, що Кайо, і хотів погодити два крила політики, щоби бодай долетіти ними до Льондону, для підписання льокарнських договорів.

Коли Пенлеве почав вагатись у проєкті радикального відбору частини майна для сплати довгів — лівиця покинула його. З другого боку його путали компроміси з правими партіями, коли треба було одержати піддержку на нові кредити для мароканської війни. Ще й прийшли сирійські невдачі. Загал захвилювався. Ждав на санацію франка. Преса, головно права, не піддержувала довіря до своєї валюти. Невпинна зміна на становищах полководців у Марокку, Сирії та міністерських кріслах, не є сприятливою для хиткого гроша. Як праві та ліві партії не обертали пляну санації — важко було залатати діру державних довгів. Петипроцентова віддача маєтку не могла бути переведена негайно. Пенлеве гадав спершу поладнати ці клопоти новою інфляцією, яка називалась кращим іменем. Державний банк мав урядові дати задаток у сумі півтретя міліярда на пекучі потреби буджету, а на тзв. амортизаційну касу, на викуп бонів 8 міліярдів.

Проти цього проєкту звернулись соціялісти, які виступають тепер як найбільші вороги побільшення банкнотів, щоби це не відбилось на підвищці цін харчів. Пенлеве одержав дозвіл тільки на задаток півтора міліярда. Треба було відложити викуп банкнотів державної скарбниці і розложити їх на 25 літ. Група бувшого міністра фінансів Люшера, в опозиції до нової мораторії, спричинила упадок кабінету.

Одночасно становище лівиці клопітне. Програми радикальної санації не в силі добути гроша негайно. За два тижні можуть зголоситись до державних банків власники державних бонів, щоби їм виплатити за них гроші. Навіть мораторія не помагає, коли нема джерела доходу. А яке враження зробить у краю заява уряду, що держава не в силі покищо, в обіцяний речинець, сплатити бонів? Це буде перше гасло паніки.

Новий кабінет Бріяна, якого склад ще невідомий, мусить або робити нову спробу вдержати дотеперішній склад партій, які спершу піддержували Пенлеве, або створити міністерство „золотої середини", в якій осередком буде група Люшера. В цьому другому випадкові Бріян буде приневолений завернути до проєкту Кайо. Доля цього кабінету залежить від становища соціялістів. Між соціялістичними партіями нема єдности: одні хотять піддержати уряд, инші принціпіяльно не годяться на компромісове порозуміння. Заки вони висловляться щодо участи в кабінеті і в якій мірі готові піддержати Бріяна, мусять самі перевести ревізію своїх

Red. czas. „Dilo" Pr. 870/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 261 (10.643) z dnia 20. listopada 1925 r. pod tytułem: „Pobołosky pro dyktaturu w Polszczi" zawiera znamiona występku z § 308 ustawy k. uznał dokonaną w dniu 19. listopada 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 u. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 21. listopada 1925 r.

Hawel

поглядів. Тав. „картель“ уже радить. Француський уряд потрібує напруження всіх своїх сил, щоби дати собі раду з фінансами, а одночасно, як це часто буває в таких моментах, погляди про спасення краю є ріжні в ріжних партіях.

Як на полькарнські настрої — атмосфера не дуже рожева.

Тюремщина.

Голодівка в Луцьку.

Голодівка сьогодня є єдиним засобом боротьби безборонного й безправного вязня за примітивні права людини. Недавно в соймі так багато говорилося про голодівки в численних тюрмах Польщі, приводилося стільки фактів гоничих, нелюдських і брутальних, що здавалося, що вони промовлять до переконання носіїв і сторожів справедливости, та що на будуче політичні вязні не будуть примушені хапатися такого драстичного засобу оборони.

Та ще не прогомоніли важкі слова соймової тюремницької дебати, як з Луцька розійшлися глухі вісти про нову голодівку політичних вязнів. В понеділок, 16. листопада вибухла в Луцьку голодівка 150 політичних вязнів. Головною причиною голодівки є нечуваний в культурному світі факт, що всіх політичних вязнів, арештованих під закидом „протидержавної діяльности“, передержується в превентивній вязниці від 8 місяців до півтора року, не доручуючи їм акту обвинувачення. Далі голодуючі домагаються допущення легальної преси, дозволеної міністерством справедливости, яку стримують вязничні власти.

Луцький прокуратор не дозволив допустити до голодуючих нікого з рідні, ані з адвокатів, ані навіть з легалізованого владою Комітету опіки над вязнями. — На протязі останніх трьох місяців це вже третя голодівка політичних вязнів у луцькій тюрмі. Слід зазначити, що в часі одної з голодівок — у вересні п. р. забито українського селянина Константина Чвалинського.

З приводу голодівки в Луцьку вислали 10. ц. м. посли А. Пащук і Х. Приступа письма до міністра справедливости, домагаючись заспокоєння вимог вязнів. Та чи це що поможе?

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

З радянського побуту на Україні.

1) Боротьба з самогонною.

Згідно з даними Народнього Комісаріяту Внутрішніх Справ у другому кварталі п. р. покарано за виріб самогонки 1260 осіб. У першому кварталі число їх було далеко більше, бо доходило до 2770 осіб. Це відноситься тільки до Харківської округи. На цілій Україні за перший квартал було 25 тисяч кар, а за другий 22 тисячі. Не зважаючи не введення державної продажі горівки (має 40 степенів алькоголю) самогонництво процвітає далі. П. Лісовий публікує у „Вістях“ таку калькуляцію про виріб самогону в Полтавщині: 75 відсотків усіх господарств гонить горівку чотири рази в рік. Разом це дає цифру 20 тисяч господарств. На кожний запар горівки йде 5 пудів житнього борошна, отже річно на кожне господарство 20 пудів. 20 тисяч господарств зуживає отже на самогонку на малій Полтавщині 400 тисяч пудів, що представляє вартість півміліона карбованців. На цілій Україні зуживається 250 міліонів пудів муки на самогон, а в грошах це дає цифру 130 міліонів карбованців. Не диво тому, що радвлада рішила „клин клином вибивати“. Боротьбу зі самогонкою почала від продажі горівки державного виробу т. зв. монопольки. З дописів поодиноких роб- і сількорів виходить, що тепер пють і державну „сорокградусну“ горівку і самогон. І пють здорово. Правда, що самогон починають менше гонити. Та як би там не було, пиятство становить одну з найтемніщих сторінок сучасного побуту на радянській Україні.

2) Прибуток населення на Україні.

За другий квартал п. р. зареєстровано на цілій Україні 311 тисяч народин. За тойже час зареєстровано 311 тисяч випадків смертности, 94 тисяч вінчань і 13 тисяч розводів.

(„Вісти“).

3) Доми розпусти.

За минулий рік міліція розкрила на Україні 400 таємних домів розпусти. Найбільше число тих зліквідованих домів було в Одесі, Києві та Харкові. („Вісти“).

4) Сторінки з життя на селі.

У „Вістях“ пише С. Божко про українське село таке: „Наше село прокидається і багатіє. Несе воно разом з прибиранням селянських капіталів, розклад, діференціяцію сільської суспільности. Одним із проявів розкладу є конокрадство. Про нього сповіщають, наприклад із Прилуччини: буває так, що кожної ночі крадеться 7—12 штук коней. Викрадають їх як з дому так і з ярмарків та базарів, відчіпаючи їх від возів. Конокрадами є цигане, або свій елемент, що вештається по селах під загальним прізвищем „наїзжий“. Про те саме сповіщають і з инших округ. Не малий інтерес уявляє з себе так зване „духове життя“ селянства. Тут перемішались впливи всіх його верств, починаючи від елеїно куркулівських, а кінчаючи тими, що одною ногою вже стоять у місті на заробітках, або опинилися в лавах безробітних. А цей побутовий конгльомерат прорізує червоний промінь нового радянського побуту (?)“. Далі автор змальовує, як то селянство рветься до радіоконцертів у тих селах, де є відборчі радіоапарати. А їх, тих сіл мало.

З Полтавщини написав якийсь сількор допис про побут в його селі капелі українських кобзарів. Він кінчить його так: „треба би нам подбати про утворення кобзарських гуртків, що звичайно необхідно для розвитку своєї національної музики, яка майже завмерла“. Отже для селянина виходить все таки цікавійшою справа „своєї національної музики“, як радіоконцерти московських хорів.

П. Банко протиставить ці два факти (радіо і кобзу) і пише таке: „Радіо і кобза! Хіба це не наслідок сільського конгльомерату, хіба це не синтез старого хатянсько-просвітянського сільського культурництва з червоним радянським селом, що прислухується до башти Комінтерну?!“

Инший сількор, навязуючи до традиції давних „Просвіт“, які більшовики скасували пише так: „Просвіти“ записали світлу сторінку в життю села. „Просвіти“ радвлада перетворила в сільбуди (сільські будинки) тому, бо давнійше вони були гуртками політикуючих інтелігентів (у сільбудах політики нема? — Ред.). „Просвіти“ скасовано радвладою ще й тому, що вони мали націоналістичні традиції (сільбуди пересякли комунізмом). І тому „Просвіти“ перетворено в сільбуди з ідейною кермою осередків, але разом з водою викинуто з них і дитину. Сільбуди є, але членів нема! На папері їх багато а в життю вони не існують. Громадська ініціятива в справі політосвіти мертва. Це факт ясний і безпечний для всякого, хто дихає селянським життям і розуміє його. Лише мобілізація громадської енергії... широкий демократизм у справі організації сільбудівської роботи і використання досвіду „Просвіти“ внесуть оживлення в культурне життя“.

Отже селянство волить, як видно давні „Просвіти“ ніж теперішні сільбуди, хоч вони мають змогу прислухуватися до невидної башти московського комінтерну. Кобза, українська пісня, національні, свої справи, „Просвіти“ а не радіо і сільбуди находять зацікавлення серед українських селян. І це є замітне. А стверджують це самі „сількори“.

На сторожі темноти.

Село Посвеврж рогатинського повіту, окружене мочарами не має народної школи, а діти їх ходити мусять до школи або до Букачівець або до Чорньова; обі ці місцевости віддалені від Посвержа понад 3 кіль. По причині лихої і трудної комунікації молодь шкільна мало користає з науки шкільної. Щоби цьому лихові зарадити, громадяне постановили заснувати при-

---

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Стефан Жеромський.

Видається, що коли вмирає письменник, щодо якого величини нема розбіжних думок між критикою і голосом читаючої публики, тоді критика виконала вже своє найважче завдання і може хіба взяти участь на однім з визначених їй офіціяльних місць, у національнім похороні великого поета. Хоча би навіть комісія нагороди Нобля була піддержала погляд про Жеромського як найбільшого сучасного польського письменника — завдання критики, згідне з нею у висновку, щойно почалось би. Треба би розяснити причини явища: яким робом письменник такого негармонійного, неоднопільного і „несвітоглядового“ таланту панував одночасно над холодною аналізою критиків і над примхуватими настроями малокритичного широкого загалу.

Найпростійшою відповідю було би сказати, що польська сучасна література не мала більшого. Є в ній письменники більше зрівноважені і ширші інтелектом, одначе менше творчі. Чи це не подобає на парадокс? „Творчість“ є одним з тих великих слів, які родять ще більші непорозуміння. Чи не творять невпинно Пшибишевський і Каспрович, Реймонт або Серошевський? Творять більше чи менше — не в тому справа. Без огляду на рід таланту кожного з них, книжки їх полишають враження, що вони перейшли вже найвищі щаблі свого розвитку і не в силі прокинути в нас того півбожеського тремтіння, яке родиться під впливом неждано-нового вислову їх індивідуальности. Коли нова книжка письменника не відкриває нам невідомої ще закутини його вражливости та форми думки — наша думка та вражливість перестають і його відкривати.

Жеромський належав до письменників, які збевігають у собі зерна нежданої обнови; літа зрілости не випередили його поривів молодости. Пориви, що пронизували його талант, переходили дужим подувом над головами розмріяних молодечих і задуманих старших голов. Цей його вплив родив і родитиме чимало непорозумінь. Були, є і будуть критики, які добачують у такому впливі всі дані на провідника народу. Великий письменник, на їх думку, передбачує майбутні шляхи національного розвитку і тому замісць пера, повинен держати собі на славу, а народові на щастя, гетьманську булаву.

Який письменник, що охоплює далеким зором історичні перспективи, не силкується дати відповіди на потуги свого народу у хвилини важких змагань? Жеромський зважувався на неодну таку спробу. Та в його крицевім слові шукали заповідей. І він сам відступав з острахом від наваженого діла, що належало до зовсім инших людей та иншої царини. Ті причини, які він виложив десять літ тому у наголоснілім у пресі, буцім-то реакційнім відчиті „Література і польське життя“, причини служби літератури для добра національної справи на всіх ділянках суспільного життя, склались на вічно двійну його власну душу, яка наперемін кервавилась у бунті революціонера і захоплювалась бажанням всевладної руки розумного провідника...

Жеромський не пішов ні в одному з цих двох напрямків. Він не був вічно невдоволеним бунтарем, з яснозясованою ідеєю чи без ідеї, ні кандидатом на керманича народу, віруючого або знаючого: який є суспільний ідеал корисний для загалу і які шляхи здійснення цього ідеалу. Одною з найбільших тайн письменської творчости є хист відчувати межі та засоби свого таланту. Жеромський мав цей хист у головній лінії свого розвитку; це є той дар, який деякі критики називають духовою щирістю. Він міг помилятись у дрібницях, у самих межах свого твору: у виконанні його поодиноких частин, але не помилявся в його духовій основі.

Чим є духова основа великого письменника? — цього не вичерпають ніякі абстрактні формули. Як мало схоплюємо з таланту Жеромського, кажучи, що одною з його найглибших рис була вражливість на людські терпіння, спочування з приниженими, проявами несвідомих поривів, зрозуміння для дивних взаємин посвоячення між фізичною і духовою природою нашого „я“! Чи під таку характеристику не підходять десятки инших талантів? А проте поза цими самими поняттями, спільними у схоплюванні життя ріжним письменникам і звичайним сірим людям, простягається царина переживань наскрізь своєрідних, — тягнеться нитка чуття, якої ніхто не в силі схопити ніякою ідеєю, коли не читав книжок Жеромського і не навчився відчувати разом з ними.

Не вважаючи на всі мужеські тони, які у деяких творах Жеромського зростали до сили боєвої сурми, він був завсіди ліриком. Це не є ні похвала, ні критичне caeterum censeo, а причина і розяснення його диссонансів та бунтів, захоплень публики та критики і їх невдоволення, відсутности в нього сконсталізованого світогляду у фільософічному розумінні і всього того, що хто хоче назвати композицією його творів. Виспянський виступив у своїй готовій ролі сповідника національної совісти; Пшибишевський мав вироблений, герметично споєний світогляд, збудований на метафізиці; Каспрович чи Стаф як „чисті“ поети могли не сходити з вершин „музики сфер“ на низини суспільної боротьби; Реймонт чи Серошевський мали супокій мандрівників, яких око звикає до кінематографу подій і панує над малюнком з вдоволенням маляра, який передав людські рани пребарвистою фарбою. Хоча кожного з них пік внутрішній вогонь присуджений великим поетам, ні один з них не вмів огрівати ним суспільних проблем з такою щоденною живучістю, як Жеромський.

Як виглядатиме та творчість з перспективи будуччини — цього ніхто збагнути не в силі. Твори, що живуть — це ті, які відроджуються завдяки духовим потребам щораз нових поколінь. Жеромський, призадумавшись над питанням безоглядної вартости польської літератури у відношенні до всесвітньої літератури, стверджував з болем, що вона є далекою та чужою цьому широкому світові і заздрив иншим літературам їх атмосфери творчої свободи. Наша сучасна література може заздрити польській, що не має письменника з такою творчою свободою як Жеромський, який умів би болісні змагання народньої сучасности перетворювати в живі картини твору, хвилюючого, мов докори совісти і пориви вязня...

ватну народню школу — та стягаючися з останнього, почали будову шкільного будинку. Внесли умотивоване прохання до повітової ради шкільної в Рогатині, щоби їм дала дозвіл отчинити приватну народну школу з викладовою українською мовою. Але яке було їх здивування, — коли на це прохання одержали відповідь з ради шкільної повітової, дня 25. вересня 1925 ч. 1934, — що їх прохання можна буде взяти під увагу щойно тоді, коли міністерство В. Р. і О. П. означить остаточно шкільну сіть у краю. Чиж не виглядає це на глум? Адже начерк офіціяльної сіти торкається тільки державних шкіл, а не приватних, яким вона не стоїть на перепоні. Чи в той спосіб поборюється неграмотність! Що на це кураторія?

Проблески програмовости.

ППС. перед створенням коаліційного уряду.

Перед створенням коаліційного уряду, або — як кажуть ендеки, — „уряду національної згоди" — в зближеній до ППС. „Земі Любельскій" з 19. п. м. поміщено домагання, опрацьовані спеціяльною комісією посольського клюбу ППС., які посли Барліцький і Морачевський предложили формуючому коаліційний кабінет мін. Скшинському.

Ті домагання під назвою: „Програма, з якою виступає ППС. і узалежнює свою згоду на піддержку такого чи иншого уряду" — обіймають 18 точок і розпадаються на 8 розділів, а саме:

I. Валюта і кредит: 1) Примусова внутрішня позичка золота й клейнотів з метою побільшити емісію обігових засобів, 2) Маєтковий, гіпотечно забезпечений податок, ужитий на побільшення кредиту держави для цілей краєвого господарства або на побільшення емісії обігових засобів;

II. Продукція і цло: 3) Збереження соціяльних здобутків робітничої кляси, 4) Контроля держави над зужиткуванням підприємствами кредитів і державних позичок, 5) Законне обмеження надмірних адміністраційних видатків приватних підприємств, 6) Законна полагода митної тарифи, 7) Ревізія митної тарифи з метою взяти на увагу не лише інтереси продуцентів, але також інтереси споживачів та усунення міжнародніх торговельних конфліктів;

III. Безробіття: 8) Поширення допомоги для безробітних, 9) Стримання евкмісії безробітних;

IV. Податки, комірне, дорожнеча: 10) Обниження податку від цукру і нафти; 11) Стримання підвишок комірного на рік, 12) Обниження цін засобів першої потреби;

V. Буджетові ощадности: 13) Однорічна служба у війську, 14) Зменшення кількости поліції;

VI. Справа надужить: 15) Улекшення безоглядного усування надужить шляхом законного поширення прав Найвищої Палати державної контролі з метою уможливити її віддання винуватців в руки прокураторій, 16) Зміна статуту П. К. О. для виелімінування з комітету П. К. О. послів;

VII. Амнестія: 17) Політична і пресова амнестія;

VIII. Національні меншости: 18) Створення державного підсекретаріяту для меншостей.

Так представлялася програма П. П. С. перед створенням коаліційного кабінету. Після створення все затихло. Найцікавіше те, що цеї, незвичайно поміркованої, польсько-патріотичної програми не оголосила офіційна пепесівська преса ні перед, ні по створенні коаліційного кабінету. Зрештою, поживем — побачим.

Малий фейлетон.

Хитра штука — економіка!

(Ніби казка чи що.)

Жили були в одній країні ціни на всілякий крам...

Жили ті ціни в трестах, жили ті ціни в державних торговельних установах, жили — в кооперації, жили в приватніх крамарів.

Жили собі ціни та підскакували...

І напосівся на країну ту врожай „слушний"... Зерно вдосвло, як оріх завбільшки, солома стоги величезні, засіки в коморах та по хлівах повсіньки...

Звеселився дуже у тій країні народ трудящий...

Звеселилися й ціни!

А якже-ж їм не веселитися, коли такий у країні тій урожай!

І як скаконьули ті ціни з радощів, — так скакоиули, — аж до неба!

І зібрався в тій країні народ мудрий та вчений і почав ...у думати:

— А чого наші ціни таким стрибом стрибонули?!

Довго думали й вирішили:

— Врожай! Попит! Нічого не зробиш! Такі закони в отій науці, що економікою зветься!

І всі погодилися:

— Закони! Закони! Нічого не зробиш!

І сиділа в кутку людина й на люд мудрий дивилася... Дивилася й думала. А потім і проказала:

— Закони кажете?

— Закони! Економіка!

— Економіка, кажете?

— Гм?!

І замислилася людина. А потім встала, пішла й написала:

Віддати під суд такі та отакі та отакі-о організації за спекуляцію й ажіотаж, що з ним треба міцно взятись до плянової боротьби.

А органи ДПУ нам у цьому допоможуть!

А ціни з-під неба тільки стриб! І нижче!

А людина й питає:

— Економіка, кажете?

— Ні, — відповідають, — воно знаєте, як що взятися, та як усім та як, так воно, знаєте економіка економікою, а воно той...

А людина й промовила мрійно:

За примусовий асортимент та за перепродаж на приватний ринок товарів, що їх завжди недохвата — віддати ще під суд такі, такі-то і отакі-о організації. Надалі пильно слідкувати за цим.

А органи ДПУ нам у цьому допоможуть!

А ціни ще нижче тільки — стриб!

А людина й каже:

А може та економіка, коли ДПУ нам допоможе, якось ізміниться?...

А люд торговий:

Авже-ж! Мабуть...

А ціни тільки — стриб!

. . . .

Чудернацька штука ота економіка!

(„Вісти") *Остап Вишня.*

Мусимо підписати 29.500 акцій по 25 золотих!

Власними силами!

Підписка акцій Земельного Банку Гіпотечного передплатниками, читачами й прихильниками „Діла".

Одна акція — 25 зол. кошти заготовки й скарбова належитість — 1 зол. разом 26 зол. — Підписку приймає Адміністрація „Діла", Львів, Ринок 10. II. пов. — Повну вплату або першу рату приймає за посвідкою Адміністрація „Діла", дальші рати на підписані у нас акції слід вплачувати в Земельнім Банку Гіпотечнім, Львів Підвалля 7.

Часто можна стрінутися у нас з „критичними" висловами і поглядами в справі підписки акцій Зем. Банку. До таких поглядів належить між иншим видвигана деякими інтелігентами думка, що до підписки акцій в першу чергу покликані й обовязані селяне та ремісники, бо — мовляв — вони матимуть користь з уфундованого банку. Деякі і то багатші інтелігенти просто запитують: „А що багато акцій підписують селяне?" Це не цікавість, тільки „дипльоматичний" підхід до того, що підписка акцій, це не справа всього громадянства без вийнятку, тільки — що це обовязок деяких кляс.

Слухаючи таких запитів і стрічаючися з такими поглядами, можна булоб думати, що ті інтелігенти може перейшли на клясовий світогляд. Нічого подібного; це тільки спроби відмовитись від сповнення національного обовязку.

До підписки акцій Зем. Банку є обовязані всі, бо це є не клясовий, тільки національний обовязок і національна потреба. В першу чергу до підписки є покликані ті, що мають більшу освіту, більше значіння, які тим самим повинні розуміти значіння й доцільність уфундування банку. А такими є якраз інтелігенти. Без сумніву, колись розуміння ваги і значіння банку та його ролі дійде й до широких селянських мас, але звичайно вони всюди, у всіх країнах (навіть в Бельгії) є останніми, що беруть участь в субскрипціях всяких цінних паперів.

Уфундований банк справді буде в першу чергу допомагати селянам і ремісникам, сповняючи почесне післанництво здобуття землі й варстату праці не для селян і ремісників, тільки для нашого народу.

І це мусять зрозуміти ті кола нашої інтелігенції, що відмахуються, відсуваються від підписки акцій Зем. Банку. Інтелігенція всюди є менше або більше неклясово настроєна; тим більше безклясовою є наша інтелігенція. Загально-національний обовязок і загально-національна потреба — ось ті мотори, що мусять кермувати кроками й діяльністю нашої інтелігенції.

Підписка акцій.

В Адміністрації „Діла" підписали акції Земельного Банку Гіпотечного:

25. Б. Моровик в Бабині, п. Косів — 1 акц.; кличе членів виділу Кружка УПТ. в Косові на довільне число акцій, — відповідно до їх доходу;

26. Михайло Мадюк у Гвіздці — 1 акц.; кличе: Юстину Сохацьку, учит. в Жежаві, Марійку Найданівну, уч. в Дзвинячі і Мих. Чайківського в Угринківцях;

27. о. Іван Винницький в Залісях — 10 акцій; кличе: о. Омеляна Коваляча з Отиневич і о. Василя Сайкевича з Васючина (по 10 акцій);

28. о. Йосиф Логинський — 1 акція; кличе (на довільну кількість) о. Андр. Дубицького в Лавочнім, о. Івана Тимкова в Ратині й о. Петра Богдана Соловія в Крехович ах;

29. Церква в Білій великій, п. Луга — 3 акції; кличе сусідні церкви в Татарах, Гординї, Лузі і Волиці;

30. о. Еманиїл Лисиницький з Косача — 2 акції;

31. Іван Мусій, друкар у Львові — 2 акції; кличе всіх товаришів-друкарів, які в рр. 1918/19 користали з безпроцентової позички в Зем. Банку;

32. Н. Н. з Косова — 2 акції; кличе на довільн кількість: о. Юліяна Герасимовича, п. Володимиру Сельську, п. Анну Стовйську, др. Петра Ронзяка, суд. В. Лавріївського, інсп. Івана Горука, ем. зав. Н. Медведчука — всіх з Косова, інсп. Степана Григорцева зі Ст. Косова, п. Олек. Гнатківську зі Задубровля, нот. канд. Йосипа Шелешицького зі Снодної, суд. Степана Залеського з Коломиї й проф. Тадія Залеського зі Стрия.

33. Степан Черниш, упр. школи в Березові на Підкарп. Україні — 1 акц.; кличе (на довільну кількість): І. Колодрубця, вет. лік. в Кірадьгазі, І. Фролька, нач. почти в Ракові й В. Волошина, учит. горож. школи в Густі.

34. Тома Головацький, ем. лісничий в Майдані — 1 акц.; кличе (на довільну кількість): Івана Сеника, держ. лісничого в Янім і Вол. Головацького в Шешорах;

35. Савина Козак, учит. в Ремезові — 1 акція;

36. Юліян Антоневич, суддя в Обертині — 1 акц.; кличе (на довільн. кількість): суд. Андрія Вайцевича в Немирові, суд. д-ра Василя Паладюка в Чорткові, суд. Адріяна Шумила в Станиславові, суд. Клима Карачевського у Львові й суд. Олексу Шипайла в Чорткові.

Присилайте передплату!

НОВИНКИ.

— **Новий український часопис.** В Луцьку зачав виходити новий тижневик „Громада", орган української національної думки. Видавцем „Громади" є сенатор М. Черкавський, відповідальним редактором С. Вишнівський. Перше число, що вийшло з датою: неділя 22 листопада, зредаговане гарно й цікаво. Молодій, одинокій на Волині Трибуні незалежної української думки бажаємо якнайбільших успіхів. Адреса „Громади": Луцьк на Волині, Алеї Б. Хороброго 43 а.

— **Похорон Жеромского.** Похорон великого письменника відбувся на кошт держави. У ньому взяли участь представники всіх кляс польської суспільности, всіх державних установ, організацій та товариств. Були представники сойму, сенату, маршалки і дипльоматичний корпус. Члени літературного Союзу винесли домовину з хати на подвіря замку. За нею йшла родина і президент Річипосполитої. Іронією долі першу офіціяльну промову мусів виголосити міністр освіти Стан. Грабскі, той сам, який ще позавчора заявив, що ховати Жеромского не можна на кошт держави, бо з його патріотичним світоглядом є щось неясно. Перед караваном їхала кінна поліція, почесна компанія, улани, батальон артилєрії, делегати літературного Союзу. Ліхтарні були вкриті чорним серпанком; над походом літали літаки, розкидаючи листки з поклоном для поета. Над гробом промовили священик Семадені і письменник Серошевський. „Дзєнік Людови" робить замітку, що всіх вразила коротка присутність у похороні президента, який пішов до домовини тільки через замкову площу. Комітет похорону Ст. Жеромского має клопіт з проблемою, де склести на майбутнє його домовину, коли „гроби всіх заслужених для Польщі мають наскрізь відповідний характер і у них може спочивати тільки католик". Як на республику — проблема не тільки важенька, але й повна трагікомізму. Тому то згаданий комітет полишив це питання поки що нерозвязаним.

— **З документів часу.** Magistrat król. stoł. miasta Lwowa. LM. 117.798/25/VIII. Lwów, dnia 24. października 1925. Do Wielebnego księdza Omeljana Gorczyńskiego, wikarego przy cerkwi Wniebowzięcia N. P. Marji we Lwowie zamieszk. Podwale 9. Magistrat uchwałą z 13. października 1925.—jako Władza polityczna I. Instancji uznał księdza winnym przekroczenia 1. przepisów § 7. rozp. ces. z 20. kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 i rozp. Min. spraw wewn. z 16. września L. 1767 ogłoszonego obwieszczenia G. Namiestnictwa z 25. września 1875 L. 37131 Dz. u. p. Nr. 66 i rozp. Magistratu z 12. stycznia 1922.—L. 2322/VIII. popełnionego— przez wystawienie nagłówka metryk w języku ruskim, 2. przepisów ustawy językowej z dnia 31. lipca 1924.—Dz. u. p. Nr. 73 i zarządz. Magistratu z 27. kwietnia 1925. LM. 48998/25 VIII. i z 27. czerwca 1925 — LM. 72924/25 VIII.—popełnionego przez używanie w korespondencji urzędowej z Władzami polit. języka ruskiego i posługiwanie się pieczęciami ruskimi—i zasądził Go na podstawie § 11 ces. rozporz. z 20. kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 przy zastosowaniu rozporz. Rady ministrów z 21. stycznia 1924. Dz. u. p. Nr. 9 poz. 89 na grzywnę w kwocie 50 zł. pięćdziesiąt złp. na rzecz miejsc. funduszu ubogich m. Lwowa. Przeciw powyższemu orzeczeniu służy prawo rekursu do Województwa we Lwowie za pośrednictwem Magistratu. Rekurs należy wnieść w terminie do 3-ch dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. O czem księdza zawiadamiam, z wezwaniem, aby po prawomocności orzeczenia powyższą grzywnę złożył do dni trzech na fundusz ubogich m. Lwowa w VIII. Departamencie Magistratu (III. p.) Oddział egzekucyjny, który otrzymuje równocześnie polecenie ściągnięcia grzywny w drodze egzekucji w razie niezapłacenia.

L. S. Podpis.

— **Допомога безробітній інтелігенції.** Від окружної управи фонду безробіття у Львові, Рутовського 11, дістаємо повідомлення, що в останніх днях інтервеніював особисто у Варшаві голова управи того фонду д-р Дуркач у справі збільшення грошей на підмоги для безробітної інтелігенції. Наслідком того міністерство праці переказало дальших 12.000 зол. Виплата грошей вже зачалася, на що звертаємо увагу наших людей. — Увінчалися успіхом також заходи в справі продовження підмог для робітників з 13 до 17 тижнів.

— **Пересторога для українського учительства.** Розпорядок міністерства освіти з 4. листопада 1925 р. ч. 19761/I. каже кожній школі й кожному учителеві виповнити дня 1. грудня ц. р. по 4 примірники статистичного формуляра, дуже широкого й детайльного. На 3. грудня мається зложити цю статистику в радах шкільних повітових. Читаємо, що „w interesie nauczycielstwa leży", щоби все те було зроблене на час, старанно, докладно і „po należytej uprzedniej rozwadze" (?), бо міністерство кладе велику вагу на цей матеріял. Тому звертається увагу нашого учительства: 1) щоби „страха ради" не попало „поперед батька в пекло" і не подавало „język nauczania" польський або „dwujęzyczny", якщо досі справа викладової мови формально не вирішена; 2) щоби в численній статистиці учеників не писала при латинниках і Жидах, які дома

говорять по українськи, що їх рідна мова польська; 3) щоби у формулярі „В" (Karta indywidualna) при словах „narodowość" писано: ukraińska, а не ruska чи rusińska; а при словах „język ojczysty" рівнож ukraiński, а не инакше. **А. Б.**

— **Боротьба за фірму касарень.** Гарнізон польських офіцирів у Вильні подав рапорт свому генералові з домаганнєм змінити назву касарні „ім. генерала Шептицкого на „касарню Свободи ім. Й. Пілсудского". Генерал підписав цей рапорт ще й своїми доказами і переслав його до мін-ства військових справ. З цього можна би вивести таку скромну науку: не робіть славними людей за життя, хоча би написом на касарні, тим більше, коли вони є ще воюючими генералами.

— **Рухома азбука і читання.** У рецензії про „рухому азбуку" зайшла неприємна помилка: замість „цілочна" азбука в рукописі видруковано „стояча". Подаю до відома тих, що жадають азбуки „тової", що такої нема. Одночасно на запити зверені до мене, відповідаю, що в цих днях вийшов з друку новий наклад **першої книжечки.** Хто з учителів потребує цього підручника, нехай нам шле свої замовлення,—а посилка книжок буде негайно полагоджена. **М. Матвійчук,** Львів, вул. Панська 17, 3 пов.

— **Що фальшують.** Чотирьох пасажирів, львівських Жидів, які вибирались до Лукова за Варшаву, купили собі білет 3-ої класи з Клепарова до Сихова і переменували його на 2-гу класу та Луків. Кондуктор не добачив підрібки. Щойно контрольора зацікавила обставина, що вони їдуть не з головного двірця, а з Клепарова, і перевіривши фальшівництво, дав наказ арештувати їх.

— **Нові вломи.** Користаючи з недільного відпочинку власника великої крамниці на головній площі Марійській, злодії, які не знають ні ночі, ні свята, вдерлись до золотаря-ювілєра Яна Яжини і вичистили основно його прикраси. Взяли брилянти, годиннички, перстені, папіросниці і инші прикраси, яких нині і так ніхто не може купувати. Замісць адреси залишили військовий штик, великий сверцел, пилку та инші причандали свого мистецтва, як матеріял для слідчої поліції.

— **Ще одна любовна трагедія?** Перед надзвичайною каденцією суддів присяжних у Львові відграється тепер епільог убивства, що свойого часу порушило глибоко жидівську пільницю міста. Вночі з 20 на 21. березня ц. р. 26-літній торговельний агент з Варшави Пінкас Манґот вдерся до мешкання родини Цверлінґів і кількома револьверовими вистрілами вбив обі доньки Цверлінґів, Аделю і Сабіну, стероризувавши передтим сплячого в кухні їх брата й батьків. Підклад убивства такий: Весною 1923 р. пізнав Манґот Аделю Цверлінґ, а пізнійше через неї і її сестру Сабіну, в якій залюбився. Сабіна Цверлінґ була тоді заручена з Абрумом Гулькою, що виїхав до Америки з тим, що стягне і її до себе. Це не перешкоджало їй увійти з Манґотом в інтимні зносини, тим легше, що батьки її бачили його у себе дома радо й не давали виразно пізнати, що вона призначена кому иншому. Коли ж наречений налягав на Сабіну, щоби вже раз приїздила до Америки і вона, може під впливом родини, а може наслідком банкроцтва Манґота, рішилася його покинути — прийшло до трагедії. Напередодні її виїзду зі Львова вибив Манґот вночі вікно в мешканні Цверлінґів, вдерся до кухні, вистрілив кілька разів на пострах до брата й батьків, опісля забив влучними вистрілами Аделю й Сабіну. Останню після убийства поцілував у руку — і віддався без спротиву в руки поліції. Тепер оправдується, що хотів застрілити тільки Сабіну, а Аделю застрілив зовсім випадково.

— **Як у романі.** Мадярські часописи зайняті живо фактом одного самогубства, яке має наскрізь романтичний, небуденний підклад. Молодий кравецький помічник Кірхнер оженився з одною вдовою, що мала вже дорослу доньку. У цій доньці закохався батько Кірхнера, мужчина ще в повній силі своїх літ і оженився з нею. По вінці цього подружжя Кірхнер батько був батьком, а одночасно правідом власної дитини. А Кірхнер син не тільки тестем свого батька, але одночасно... Молодий чоловік від думок про ці дивні метаморфози посвоячення дістав нервового розстрою і з розпуки застрілився.

— **Міжнародній захист для письменників.** Секція для справ мистецтва та літератури при міжнароднім інституті Ліги Націй приготовляє плян для заснування санаторії на Капрі для умових працьовників без огляду на національність. Як відомо, на Капрі має свою віллю Горкій і туди їздив лічитися Коцюбинський.

— **Чудеса природи.** В однім швайцарськім місті находиться яблінка, яка цього року зародила крім золотих ренет ще й т. зв. шампанські ренети. Ніхто не перещіплював одного роду яблук на друге дерево. Це явище пояснюють собі тим, що бджоли перенесли одного ранку пилинки квіту з шампанських ренет на золоті. У французькій Академії Наук розглядали недавно ще цікавійший випадок, як брескиня, внаслідок відповідного щіплення, зародила мигдалі.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Дальша кріза франц. уряду.

Бріян зрікся місії утворення уряду. Повідомив президента Думерга, що не зміг здобути співділання чинників, на які бажав числити. Президент Думерг поручив місію утворення уряду Думерові. Думер дасть оконечну відповідь завтра. Коли прийме предложення, задержить собі крім премієрства і теку фінансів. Загр. справи поручить Бріянові. Соц. група ухвалила внесення, що візьмуть участь в уряді або самостійно або з дем. партіями, котрі йшли з ними разом до боротьби підчас останніх виборів. Соц. жадають тек: фінансів, внутр. справ і військових.

Літвінов про С. Народів і Бесарабію.

Літвінов, заступник Чічеріна, заявив, що СРСР, так як Америка під ніяким услівєм не вступить до Союза Народів і рішений держатися оподаль від усіх таких організацій. На пресовій конференції Літвінов заперечив начеб Україна робила нові предложення Румунії в справі Бесарабії. Становище уряду в справі Бесарабії не змінилося від часу віденської конференції. Праці мішаної комісії торкаються лише усунення конфліктів над Дністром.

Льокарнська дискусія в палаті льордів.

В дискусії в палаті льордів над льокарнськими договорами Бальфур підкреслив незвичайну зміну, яка зайшла в психіці евр. народів від часів переговорів у Льокарно. Прихильність і взаїмне зрозуміння зайняли місце побоювань і ненависти. Для відбудови Европи Льокарно є переломовою хвилею. Льорд Грей зазначив, що треба мати добру віру для розоброєнь.

Дискусія в райхстаґі над льокарнськими договорами.

24. XI. райхстаґ почав дискусію над льокарнськими договорами. Соц.-дем. Вельс заявив, що колиб відкинено льокарнські договори, Німеччина була би відокремлена. Гр. Вестарп (нім. нац.) думає, що успіхи, осягнені в Льокарно не відповідають напрямним, які одержали нім. делегати на конференцію. Ференбах (центр) є за прийняттям договорів. Тельман (ком.) каже, що льокарнський договір звернений проти СРСР. Німеччина заключувала його, щоби могти зачати авантуру для відзискання коридора. На східній границі є початок нової війни. Пролєтаріят мусить вибороти для Альзації, Льотарингії і коридора право самовизначення. Мін. Штреземан заявив, що хочби Німеччина не підписала льок. договорів Франція не вийшла би з порожними руками, бо держави заступлені в Льокарно були би заключили инший договір. Приступлення Німеччини до С. Н. не є орієнтацією Німеччини проти СРСР.

З судової салі.

Процес Штайґера.

Трийцятьтретий день розправи.

На вступі вчорашної розправи провідник трибуналу заявив у відповідь на попередню інтерпеляцію д-ра Ляндава, що трибунал не може мати ніякого впливу на те, як освітлює процес прес. Одначе трибунал не дозволить, щоби на салі розправ тероризовано свідків. Оборонець д-р Ляндав підкреслює, що довкола особи Фінеля зявилися якісь „таємничі сили", що його омотують. Оборонець просить взяти свідка в оборону. Далі д-р Ляндав вносить, щоби вияснити у мадпр. Малініи справу ревізії у домі Фінеля, що відбулася дня 28. ц. м.

Військові знавці.

По тім увійшли на салю делеґовані міністерством військових справ військові хеміки майор д-р інж. Еміліян Прац і майор інж. Генрик Гросс. Їм віддано решітки вибухового матеріялу до розсліду. Вислід експертизи будуть подані в середу.

Зізнання ком. Івахова.

Ком. **Івахів** зізнає, що не має ніяких даних про те, немовби то обв. Штайґер належав до якихнебудь революційних організацій. В тому напрямі роблено спроби таємної розвідки, але вони не дали нічого позитивного. Щож до військової української організації, то крім того, що було у письменному справоздашню про неї від воєвідства, яке вже вислане до суду, він нічого нового ні додати ні вияснити не може. На питання д-ра Ляндава каже, що йому відомі українські організації з назвою „Верховна команда" і „Верховна Рада". Далі свідок твердить, що в першому рапорті до Варшави він разом з інсп. Савіцким вагалися чи назвати Штайґера виновником чи ні. Причиною цього був факт, що Пастернаківна не бачила бомби в руках Штайґера, а крім того обидва вони були за українською концепцією.

Прокур. питає, чому вони обидва зі Савіцким у пізнійших рапортах твердили, що бомбу кинув Штайґер. Свідок відповідає, що вони опиралися на Лукомскім, чи краще на його катеґоричних твердженнях.

Прокуратор: Алеж ви не покликувалися на Лукомского, але вели слідство на власну руку, а Савіцкі не переслухував Пастернаківну.

Свідок: Так, так, але ми мусіли опертися на офіціяльному слідстві. На нашу думку атентат вийшов з українських кол і в тому напрямі ми змінили рапорт.

Прокуратор ствержує на основі рапорту Савіцкого, що політична поліція не згадала у своїх рапортах ні разу про українські організації, та про листи тих організацій. Далі прокуратор заявляє, що теперішне становище Савіцкого і Івахова суперечне з їхніми рапортами, вісланими по атентаті. „Тоді ви чейже виключали можливість, щоби атентат інспірували українські організації, а за те вказували ви на „зорганізовану групу осіб, на чолі якої стояв Вол. Левицький, комуніст. Чи знаєте ви що-небудь про того добродія?"

Свідок: Так, на нього ми звертали увагу припускаючи, що замах виконано з його ініціятиви. Його приарештували 4. вересня, але це не виключає, що він міг кинути думку про виконання атентату.

Прокур.: Ви твердите, що ініціятором був Левицький, а виконавець Омелян Левицький. Далі ви припускаєте, що Левицький це не правдиве імя а псевдонім. Як це вияснити, що всі особи, які ви подаєте автентичні, а тільки той один псевдонім.

Свідок: Ті вістки ми дістали від інформатора (конфідента).

Прокур.: З якого часу походять інформації про особу Ольшанського?

Свідок: Ті інформації зібрані в останньому часі. Перед тим з особою Ольшанського ми ніколи не стрічалися.

Д-р Ляндав: В останньому списі, який приєслала політична поліція, є Коновалець. Що вам відомо про Евгена Коновальця?

Івахів: Коновалець був організатором перших військових сил у 1918 р. По упадку Петрушевича виїхав Коновалець з ним до Відня*). Потім приїхав до Львова, де оженився з донькою Федака. В рр. 1921—22 як член „Начколеґії" а іменно як боєвий її референт почав організувати таємні військові організації. Коли ж по замаху на Твердохліба виявилася робота Коновальця, то він утік до Відня, а потім перенісся з Петрушевичем до Берліна. (Про все те говорить Івахів на основі хоробливо фантастичних зізнань Дзіковского, що сидів у тюрмі в звязку з процесом за вбивство Твердохліба).

Прокур.: Чи в 1924 р. українські військові організації виявляли свою діяльність? **Свідок:** Не памятаю. **Прокуратор:** У рапорті ви зазначили, що ті організації перестали істнувати. **Свідок:** Так, бо не виявляли ніякої діяльности.

Письмо віденської поліції.

По переслуханню Івахова провідник трибуналу відчитує письмо віденської поліції про те, чи належав Штайґер в часі свого побуту у Відні до комуністичних кол. З письма виходить, що Штайґер за весь час свого побуту у Відні не дав ніякої причини на те, щоби про нього можна було висловитися відємно в політичному відношенню. Поліція заперечує факт, про який зізнала Ледльова, немовби то якийсь комісар віденської поліції називав Штайґера комуністом.

Зізнання підком. Кайдана.

Свідок **Кайдан** довідався про атентат біля будинку воєвідства, де він вичікував приїзду президента. Довідавшись про те, пішов заражже до дирекції поліції. Тут закомунікував йому Лукомскі, що з доручення директора Райнлендера має вести слідство в справі того замаху. Свідок не переслухував Пастернаківної, але прислухувався питанням, які їй ставив його зверхник інсп. Савіцкі. В тій самій кімнаті було більше осіб, які частинно прислухувалися а частинно розмовляли. Пастернаківна оповідала докладно про весь перебіг атентату. Вона бачила в Штайґера пакунок, бачила дугу лету бомби і т. д. Провідник трибуналу вказує свідкові на суперечність його зізнань зі зізнаннями Савіцкого. Свідок заявляє, що зізнає так, як чув. До Пастернаківної нічого не казав і не робив їй докорів за те, що вона змінює зізнання тому, що зізнань вона не змінила. Провідник трибуналу ухиляє цілий ряд питань оборони про те, чому свідок проволікав слідство в справі Індишевського і тов.

*) Якщо ком. Івахів так визнається в історії повстання українського війська, то видно, що він у тих справах анальфабет, хоч складає свої зізнання дуже авторитетно. — Ред.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 6·95·00—6·96·00 канад. дол. 6·60 — 6·70, чеські кор. 0·20·00 — 0·20·25, леї 0·03 — 0·03·33, франки фр. 0·28·00 — 0·28·00, фр. швайц. 1·30—1·32, англ. фунта 32·00 — 32·50.

Золото. 20 кор. 28·00 — 28·20, 20 франк. 25·80—26·00; 20 марк. 31·20—31·50; 10 руб. 35·50—35·70.

Срібло. Австр. кор. 0·57·25—0·57·50, 5 ав. кор. 3·05—3·10, фльорени 1·53—1·55, рубл. 2·45 — 2·50, рубель дрібними сріблом 1·28 —1·32.

Збіжжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 22·00 — 23·00, жито галицьке з 1925 р. 15·50—16·25, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 16.50—17·50.

Посмертні згадки.

Володимир Чарник, урядник Банку, б. секретар Української Щадниці, б. директор Народного Базару і Труду в Перемишлі, помер по довгій і тяжкій недузі у вівторок, дня 23. ц. м. Покійний полишив жінку Стефанію з Добрянських і трох діточок. В. И. П. 843

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру" О. Міткевич:
Стрий — саля Нар. Дому.
26.XI. „Вій".
27.XI. „Чорна пантера і білий медвідь". (Прощальна вистава).
Богуслав — саля Нар. Дому".
28.XI. „Маруся Богуславка".
29.XI. „Вій". (Прощальна вистава).

Український мішаний хор Д. Котка.
У четвер 26.XI. м. Сокаль.
У пятницю 27.XI. м. Сокаль.
У суботу 28.XI. м. Рава Руська.
У неділю 29.XI. м. Рава Руська.
У вівторок 1.XII. м. Ярослав.
У середу 2.XII. м. Ярослав.
У четвер 3.XII. м. Перемишль.
У пятницю 4.XII. м. Перемишль.
768 15—?

Всім ПП. Емеритам(кам) до відома. Союз Емеритів „Поміч" у Львові вже істнує. Вступайте в члени! Вписове виносить 1 зол., місячна вкладка 50 сот. Готовимо меморіял до відповідних чинників. Зголошуйте свої точні адреси на руки голови Т-ва д-ра А. Добрянського, Львів, вул. Валова 14, II. поверх, від 3—4 пополудни. Членів залягаючих з вкладками проситься о вирівнання залеглостей. — **Головна Рада Союза Емеритів „Поміч" у Львові.** 1—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.